



Wrocław, 27.05.2019

Dr hab. Joanna Szczek
Uniwersytet Wrocławski
Instytut Filologii Germańskiej
Pl. Nankiera 15b
50-140 Wrocław

Ocena

rozprawy doktorskiej p. mgr Edyty Krutysz

pt. „Implizite Mehrworttermini der deutschen Medizinsprache und ihre polnischen Entsprechungen am Beispiel von Handbüchern für OP-Personal. Eine komparativ-kontrastive Analyse“

P. mgr Edyta Krutysz przedłożyła do oceny rozprawę doktorską pt. „Implizite Mehrworttermini der deutschen Medizinsprache und ihre polnischen Entsprechungen am Beispiel von Handbüchern für OP-Personal. Eine komparativ-kontrastive Analyse”. Praca liczy 215 stron, składa się na nią dziewięć obszernych rozdziałów z wyraźnie wydzielonymi częściami teoretyczną i badawczą. Na podstawy teoretyczne dysertacji składają się wprowadzenie, rozdział pierwszy o charakterze teoretycznym, który jest poświęcony kluczowym dla pracy aspektom słowotwórczym, obszerna część poświęcona pojęciu *Fachsprache* i modelom jej opisu, część poświęcona charakterystyce języków fachowych (rozdział 3) oraz językowi medycznemu (rozdział 4), bardzo obszerna część poświęcona komunikacji w ujęciu pragmatolingwistycznym (rozdział 5) oraz część, w której Doktorantka prezentuje przegląd koncepcji tłumaczeniowych (rozdział 6). Część empiryczną otwiera rozdział poświęcony analizie korpusu badawczego (rozdział 7). Kolejne części pracy to analiza wyników uzyskanych w toku badania, wnioski końcowe, obszerny spis wykorzystanej literatury, spis tabel i ilustracji oraz streszczenie w języku polskim.

We wstępie p. mgr Edyta Krutysz kreśli szerokie tło badawcze dla analizowanego w rozprawie materiału, które stanowią badania z zakresu procesów słowotwórczych. Odnajdujemy tu opis przedmiotu badania, którym są implicytne terminy wieloczłonowe niemieckiego języka medycyny zebrane z podręczników dla personelu operacyjnego oraz ich polskie odpowiedniki. W mojej opinii Autorka słusznie lokuje swoje badanie w kontekście języków fachowych. We wstępie p. mgr Krutysz wskazuje na „implizite Mehrworttermini” (str. 5), jednak w tym miejscu nie wyjaśnia tego terminu. W mojej opinii zamieszczenie definicji już we wstępie pracy wpłynęłoby dodatnio na spójność wywodu, zwłaszcza, że tytuł rozdziału to Gegenstand und Aufbau der Arbeit.

Na stronie 6 Autorka przedstawia budowę pracy, w tym omawia treść rozdziału drugiego, który ma charakter przeglądowy i zawiera omówienie podstaw teoretycznych dot. badań nad językami fachowymi. Zastanawia w tym miejscu ograniczenie tylko do badań w Niemczech. Myślę, że omówienie tej kwestii również w perspektywie badań w Polsce, w tym badań germanistycznych w Polsce stanowiłoby znakomite uzupełnienie rozważań Autorki. Na tej samej stronie wskazano, że język fachowy to wariant języka. Myślę, że należałoby w tym miejscu doprecyzować, co Autorka rozumie pod pojęciem „Sprachvariante”. Kolejna część to omówienie korpusu badawczego, który w mojej ocenie jest wystarczający dla przedmiotu badania. W ostatnim zdaniu części wprowadzającej Autorka wskazuje na zastosowanie wyników swoich badań. W mojej ocenie wprowadzone tu ograniczenie nie jest słuszne. Można bowiem wskazać na wiele innych obszarów badawczych, w których wyniki badań p. mgr Edyty Krutysz mogłyby znaleźć zastosowanie.

Rozdział pierwszy to obszernie wprowadzenie do teorii słowotwórstwa. Zastanawia w tym kontekście tytuł rozdziału – „Ausgewählte Fragen der Wortbildungslehre”. W mojej opinii należałoby w tym miejscu uzupełnić, co oznacza słowo *ausgewählt*. Kto dokonał wyboru i dlaczego takiego? Rozdział ten w kompaktowy sposób prezentuje wszelkie aspekty dot. słowotwórstwa niemieckiego. Autorka dokonuje przeglądu terminologicznego, a prezentowane treści świadczą o odczycaniu Doktorantki i sprawnym posługiwaniu się terminologią. Jedyny mankament to brak spojrzenia krytycznego na prezentowane treści oraz brak wyraźnych sygnałów, które z prezentowanych definicji stanowią punkt wyjścia do analizy przeprowadzonej w dalszej części pracy.

Rozdział drugi poświęcony jest badaniom w zakresie języków fachowych. Tutaj również Autorka prezentuje kompaktowy przegląd teorii dot. języków fachowych oraz definicji kluczowego dla pracy pojęcia „Fachsprache”. W czasie lektury widać odczytanie Autorki oraz swobodę w posługiwaniu się pojęciami fachowymi. Ale podobnie jak w rozdziale pierwszym i tutaj brak spojrzenia krytycznego, a przede wszystkim wyraźnie zaznaczonej definicji języków specjalistycznych, która stanowi dla Autorki podstawę do prowadzenia badań.

Rozdział trzeci to obszerna charakterystyka języków fachowych oraz słownictwa fachowego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autorka omawia te treści w świetle teorii słowotwórczych i ilustruje przegląd teoretyczny stosownymi, dobrze dobranymi przykładami.

W rozdziale czwartym odnajdujemy charakterystykę języka medycznego. Swoje rozważania rozpoczyna p. mgr Krutysz od prezentacji przeglądu historycznego dot. rozwoju tego języka fachowego. Zwłaszcza ta część pracy jest bardzo wartościowy pod względem poznawczym. Uzupełnienie to charakterystyka języka medycznego w świetle języków fachowych oraz opis właściwości leksykalnych. W mojej opinii część ta jest szczególnie cenna w świetle prowadzonych w dalszej części pracy rozważań.

W kolejnej części Autorka zajmuje się pojęciem komunikacji z punktu widzenia badań pragmalingwistycznych. Przyjęta perspektywa jest słuszna i wpisuje się w najnowsze tendencje językoznawcze. Zastanawia w tym miejscu jednak ubogość literatury przedmiotu. Niektóre bowiem obszernie części tego rozdziału (np. rozdział 5.2) napisane są w oparciu o niewielką ilość pozycji bibliograficznych, co zawęża nieco punkt widzenia. W mojej opinii należałoby poszerzyć znacznie perspektywę badawczą, zwłaszcza, że istnieje obszerna literatura przedmiotu w zakresie prezentowanych przez Doktorantkę treści. Rozdział 5.5 ma

również charakter przeglądowy. Myślę, że dobrym uzupełnieniem rozdziału byłoby zestawienie tabelaryczne prezentowanych treści, które w kompaktowy sposób umożliwiłoby wskazanie podobieństw i różnic.

Rozdział szósty ma również charakter przeglądowy. To prezentacja głównych założeń dot. teorii przekładu. Autorka omawia tu w kompaktowy i w miarę kompletny sposób podstawowe pojęcia wskazanej teorii. Uzupełnienia, które w mojej opinii byłyby konieczne, dotyczą przede wszystkim korzystania z najnowszej literatury przedmiotu w tym zakresie.

Część empiryczna jest zawarta w rozdziale siódmym. Autorka prezentuje tu korpus oraz założenia analizy. I podobnie jak we wstępie pracy nie definiuje terminu „implizite Mehrworttermini”, co w mojej opinii jest w tej części pracy kluczowe. Pierwsza część analizy to klasyfikacja morfologiczna. Podział ten jest przeprowadzony we właściwy sposób. Autorka ilustruje swoje rozważania bogatymi przykładami i omawia poszczególne typy przekładu. Myślę, że w przypadku parafrazy dobrze by było wskazać na typy/rodzaje parafraz w języku polskim dla złożzeń w języku niemieckim.

Szczególnie cenna jest część zawierająca podział analizowanych terminów na grupy semantyczne. W mojej ocenie zwłaszcza ta część analizy może stanowić olbrzymią pomoc w zakresie nabywania słownictwa fachowego we wskazanym zakresie.

W mojej ocenie analiza jest przeprowadzona prawidłowo, a wnioski, które wyciąga na tej podstawie Autorka są słuszne. Dodatkowe ułatwienie dla czytelnika to zestawienia tabelaryczne, które pozwalają na jednoznaczną identyfikację ekwiwalentów w języku polskim.

Część analityczną dysertacji zamykają obszernie i prawidłowo sformułowane wnioski. P. mgr Edyta Krutysz dobrze radzi sobie z obszernym materiałem badawczym i w sposób syntetyczny i samodzielny referuje wyniki przeprowadzonej analizy. Wybrany model opisu i analizy wydaje się prawidłowo dobrany do przedmiotu badań. Autorka formułuje we wnioskach tezy zarówno natury ogólnej, jak i szczegółowe w odniesieniu do poszczególnych kryteriów analizy. Przeprowadzona bardzo sumiennie analiza korpusu według przyjętych kryteriów umożliwia bowiem uzyskanie pełnego wglądu w strukturę języka niemieckiego i polskiego i stanowi przyczynek do rozwoju badań w tym zakresie.

Ostatnia część pracy to bardzo obszerna bibliografia, której objętość wskazuje na odczytanie Autorki nie tylko w zakresie przedmiotu rozprawy, ale również w zakresie dziedzin pokrewnych.

Praca jest napisana w miarę poprawną niemieczyną, usterki językowe, gramatyczne, stylistyczne, interpunkcyjne oraz typograficzne zaznaczam w manuskrypcie. W przypadku zamiaru publikacji pracy lista usterek zostanie przeze mnie udostępniona Autorce. Pozostałe kwestie formalne, które należałoby skorygować, wymieniam poniżej. Należą do nich:

- ustalenie konwencji zapisu literatury przedmiotu w całej pracy,
- sposób zamieszczania odnośników bibliograficznych w pracy, w niektórych przypadkach powinny być zamieszczone po nazwisku badacza, na którego powołuje się Autorka, stosowne miejsca zaznaczam w manuskrypcie,

W mojej ocenie dysertacja zawiera bardzo wiele trafnych sformułowań. Stworzony przez Doktorantkę model analizy i opracowana metodologia są prawidłowe.

Podsumowując uważam, że przedłożona do oceny praca p. mgr Edyty Krutysz jest wartościowa pod względem poznawczym i naukowym. Sposób przeprowadzenia analizy i

prowadzenia wywodu naukowego świadczą o samodzielności i dojrzałości Autorki. Dlatego stwierdzam, że dysertacja stanowi wkład w badania naukowe, zwłaszcza ze względu na bardzo aktualne badanie korpusowe. Przeprowadzona analiza świadczy o posiadaniu przez Autorkę nie tylko ogólnej wiedzy językoznawczej, ale również umiejętności analitycznych. Dysertację oceniam pozytywnie, rozprawa spełnia podstawowe warunki stawiane pracom doktorskim określone w art. 13.1. Ustawy z dn. 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

W związku z powyższym przedkładam Radzie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego wniosek o dopuszczenie p. mgr Edyty Krutysz do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wrocław, 27 maja 2019 r.

